

Kultura

ROZDZIAŁ III

Liturgia

Życie

Liturgia

Transitus
2005

Czymże byłyby świątynia, choćby najpiękniejsza pośród innych, bez ludu gromadzącego się na Eucharystii, uwielbieniu i poszukiwaniu Boga? Czym byłyby zabytki, nawet najkunsztowniej odnowione, gdyby nie służyły zbliżeniu do najwyższej Tajemnicy? Pozbawiona wiernych świątynia stałaby się jedynie chłodnym muzealnym wnętrzem przechowującym pamiątki z przeszłości lub w najlepszym przypadku aulą koncertową konkurującą z salami filharmonii. Stąd potrzeba ogromnej troski, aby wybudowany przed wiekami kościół pozostał przede wszystkim miejscem, dla którego został wzniesiony – świętym sanktuarium spotkania człowieka z Bogiem.

Gdańscy franciszkanie mogą chyba z satysfakcją powiedzieć, że szczęśliwie ich Dom Boży „żyje”. Miło bowiem popatrzeć na ludzi zatopionych w modlitwie w kościele Świętej Trójcy, a jeszcze częściej w sąsiadującym kościółku Świętej Anny, odnajdujących swoje stałe miejsca, w których Najwyższy tylko sobie znanym sposobem dociera do ich serc i prostuje, niejednokrotnie niezwykle zawiłe drogi. Miło popatrzeć na tych, którzy przychodzą tu każdego dnia, dla których franciszkańska świątynia stała się prawdziwym Domem. Miło wreszcie pomodlić się, raz z tłumem wypełniającym świątynię, a niekiedy tylko z kilkoma wiernymi. Miło spotkać się z dziećmi, które nie mają problemu z wiarą w anioły i naprawdę świętego Mikołaja. Przy kościele Świętej Trójcy nie ma parafii, wielu jednak traktuje go, jako „swój”. Tu znajdują schronienie: Franciszkański Zakon Świeckich, Rycerstwo Niepokalanej, Żywy Różaniec, Wspólnota Akademicka *San Damiano*, Wspólnota Rodzin *Źródło Życia* oraz ewangelizacyjna Wspólnota *Kana*. Przy klasztorze działa Stowarzyszenie Przyjaciół Kościoła Świętej Trójcy *Dziedzinniec*. Dużym kultem wiernych cieszy się obraz

Matki Bożej Miłosierdzia przywieziony z Wilna przez o. Gerarda Domkę, ostatniego z wileńskich, przedwojennych gwardianów. Wiele osób gromadzi liturgia Świętego Triduum Paschalnego oraz franciszkański *Transitus* (pamiętka chwalebnej śmierci Świętego Franciszka). Tłum wiernych wypełnia świątynię i dziedziniec w czasie dorocznego odpustu Świętej Trójcy. Franciszkanie próbują też przenieść na grunt gdański to, co można określić *duchem Asyżu* – przesłanie pokoju płynące ze spotkań międzyreligijnych, organizowanych na wzór tego, które odbyło się w Asyżu w 1989 r. z udziałem św. Jana Pawła II oraz przedstawicieli różnych religii z całego świata. W gdańskich spotkaniach, inicjowanych przez Dom Pojednania i Spotkań, a nazwanych *Asyżem w Gdańsku*, wzięli udział m.in. o. Maksymilian Mizzi Maltańczyk, organizator pierwszego międzyreligijnego spotkania w Asyżu, promotor współczesnego dialogu ekumenicznego i międzyreligijnego, a także Szewach Weiss, izraelski polityk, profesor nauk politycznych, przewodniczący Knesetu (1992–1996) i ambasador Izraela w Polsce (2001–2003) oraz laureat pokojowej nagrody nobla Lech Wałęsa.

Gdańscy franciszkanie pragną być otwarci na szeroko pojętą działalność na polu kulturalnym, zgodnie zresztą z intencją listu św. Jana Pawła II, skierowanego w roku 1999 do artystów, w którym nasz Wielki Rodak przypomniał, że: *Sobór Watykański II położył podwaliny pod nową relację między Kościołem a kulturą, czego bezpośrednie konsekwencje dotyczą także świata sztuki. Relacja ta ma się rozwijać pod znakiem przyjaźni, otwartości i dialogu. (...) Opierając się na tych podstawach, Ojcowie skierowali na zakończenie Soboru pozdrowienie i wezwanie do artystów: «Świat, w którym żyjemy - pisali - potrzebuje piękna, aby nie pogrzyść się w rozpacz. Piękno podobnie jak prawda budzi radość w ludzkich sercach i jest cennym owocem, który trwa mimo upływu czasu, tworzy więź między pokoleniami i łączy je w jednomyślnym podziwie!». Z pewnością doskonale wpisuje się w ten program doroczne *Kolędowanie u franciszkanów* w okolicach uroczystości Objawienia Pańskiego, organizowane przez Dom Pojednania*

Pascha 2007

i Spotkań. Dotąd w kościele Świętej Trójcy występowały m.in. takie zespoły jak niezwykle popularna Arka Noego czy rodzina Pospieszalskich, gromadząc tłumy miłośników wspólnego kołędowania. W murach franciszkańskiej świątyni odbywała się większość koncertów, cieszącego się coraz większym uznaniem w kraju i za granicą, organizowanego od 2006 r., festiwalu Goldbergowskiego. Tu odbywają się tzw. *Koncerty dla Gdańszczyzan* i kolejne edycje Festiwalu ORGANy PLUS+, związane z promocją odbudowy wielkich organów Mertena Friese. W kościele Świętej Trójcy realizowano też w ostatnich latach wiele innych znakomitych przedsięwzięć kulturalnych, jak choćby multimedialny projekt *Święta Trójca w ogniu* zorganizowany przez Nadbałtyckie Centrum Kultury w 70. rocznicę wybuchu II wojny światowej. Pokaz ten w ciągu zaledwie kilku dni obejrzało ponad 10 tysięcy osób. 12 grudnia 2010 r. Europejskie Centrum Solidarności zaprosiło gdańszczyzan do wysłuchania w kościele Świętej Trójcy, pomnikowego już utworu Wojciecha Kilara *Missa Pro Pace*. 10 listopada, w wigilię setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, z inicjatywy wojewody pomorskiego w kościele Świętej Trójcy odbył się uroczysty koncert *Wschód Zachodu* z udziałem gwiazd polskich scen. Ogromną popularnością od lat cieszą się franciszkańskie szopki – ruchoma w kościele i żywa na dziedzińcu. Tylko w okresie Bożego Narodzenia odwiedza je od 15 do 20 tysięcy gdańszczyzan.

Być może jednak najcenniejsza, pośród tylu wydarzeń we franciszkańskim kościele Świętej Trójcy, jest możliwość zatopienia się w modlitewnej ciszy przez cały dzień otwartej świątyni.

*25-lecie prowincji
Świętego Maksymiliana
Marii Kolbego*
uroczyste obchody jubileuszowe
w kościele Świętej Trójcy
z udziałem braci z kraju
i z zagranicy,
15 października 2011

General zakonu Braci Mniejszych
Konwentualnych o. Marco Tasca

*Koronacja obrazu Matki Bożej Miłosierdzia
- wiernej kopii obrazu Matki Bożej
Ostrobramskiej*

Obraz wykonano w Wilnie w roku 1932 na zamówienie polskiego emigranta ze Stanów Zjednoczonych. W 1939 r. w obawie przed zarekwirowaniem przez radzieckich okupantów został on oddany na przechowanie do wileńskiego klasztoru franciszkanów. Tuż po wojnie o. Gerard Domka przewiózł kopię ostrobramskiej Madonny do Gdańska, gdzie za sporą sumę franciszkanie wykupili ją od właścicieli, z myślą przeznaczania do kultu. Obraz, odkąd tylko znalazł się w kościele, został otoczony szczególną czcią wiernych, zwłaszcza tych przybyłych po II wojnie światowej z terenu Wileńszczyzny, dla których kościółek Świętej Anny stał się drugą Ostrą Bramą.

Liczne świadectwa przekazywane ustnie i w formie pisemnej oraz pozostawione w księgach prośb i podziękowań zawierają opisy nadzwyczajnych łask, przypisanych wstawiennictwu Matki Bożej Miłosierdzia, wyproszonych tu, przed Jej Obrazem. Wiele z nich można nazwać cudownymi. Dodatkowym, namacalnym i pięknym świadectwem Jej czci w tym miejscu są liczne wota przekazywane na przestrzeni lat z prośbą o umieszczenie ich w pobliżu maryjnego wizerunku. 13 listopada 2011 r. na prośbę wiernych Obraz został uroczystie ukoronowany przez metropolitę gdańskiego arcybiskupa Sławoja Leszka Głódzia.

Dla wielu akt koronacji koroną ze złota przetopionego tylko i wyłącznie z darów złożonych na ten cel przez wiernych czcicieli Matki Bożej Miłosierdzia był wielkim hołdem i podziękowaniem za lata Jej czuwania nad tymi, którzy podobnie jak Ona stali się wygnańcami z własnej ziemi.

Poświęcenie wielkich organów

*3 czerwca 2018 r.
poświęciliśmy
odbudowane, wielkie,
manierystyczno-
barokowe organy*

Po kilkunastu latach wyteżonej pracy nadszedł długo oczekiwany moment. Organy w kościele Świętej Trójcy na nowo zabrzmiały pełnym głosem. Uroczystego poświęcenia instrumentu dokonał przybyły z Rzymu wikariusz generalny Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów) o. Jerzy Norel.

W historii kościoła Świętej Trójcy
ostatnich dziesiątek lat
są wpisane uroczyste celebracje
Świętego Triduum Paschalnego,
w tym głęboko zakorzeniona
tradycja budowania
tzw. ciemnic i grobów Pańskich.

Paschalne świętowanie ...

Z życia naszych wspólnot i grup duszpasterskich ...

DMK

Franciszkański Dom Pojednania i Spotkań im. św. Maksymiliana Marii Kolbego to szczególne miejsce posługi gdańskich franciszkanów. Już od ponad 25 lat odbywają się tu międzynarodowe spotkania młodzieży, rekolekcje, konferencje, warsztaty...

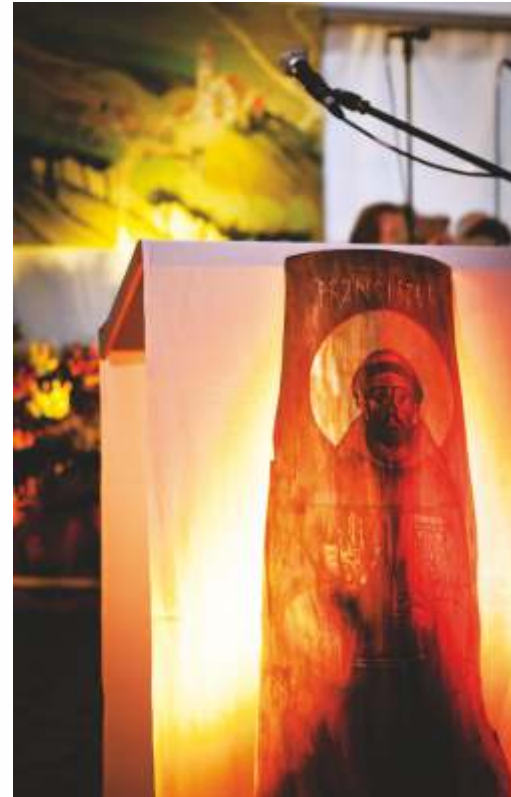

Asyż w Gdańsku

Dnia 27 października 1986 r. w Asyżu odbyło się spotkanie, które zgromadziło przedstawicieli różnych tradycji religijnych. Przybyli oni do miasta Świętego Franciszka na zaproszenie Jana Pawła II, aby dać wyraz wspólnej trosce o przyszłość ludzkości i modlić się w intencji pokoju na świecie. Ta bezprecedensowa inicjatywa stanowiła wymowny przykład otwarcia na bogactwo duchowe różnych religii i zachętę do rozwijania międzyreligijnego dialogu i współpracy.

Jan Paweł II będąc w Asyżu wyraził pragnienie, aby poprzez szacunek i wsłuchiwanie się w głos sumienia każdy człowiek *uczył się szukać prawdy, kochać i służyć ludziom oraz zaprowadzać pokój między narodami*. Zdajemy sobie głęboko sprawę jak bardzo dziś, wobec zapowiedzi o nieuchronnym zderzeniu cywilizacji i eskalacji przemocy na tle religijnym, istnieje pilna potrzeba odwołania się do modlitwy i tworzenia klimatu zaufania i pojednania między przedstawicielami różnych religii, kultur i narodów.

Po Mszy Świętej Odpustowej
na dziedzińcu ...

Kultura

Koncerty dla Gdańszczan

Projekt ten, realizowany przez gdańskiego muzyka, organistę i dyrygenta Andrzeja Szadejko, jest specjalną platformą artystyczno-edukacyjną, która ma promować udział społeczny w ochronie naszego dziedzictwa kulturowego, jaką jest odbudowa wielkich barokowych organów Mertena Friese. Pierwsze koncerty odbyły się w roku 2008. W trakcie dwudziestu jeden wydarzeń, które odbyły się do połowy 2019 roku, prezentowana była głównie muzyka chóralna.

Festiwal ORGANy PLUS+

Po odbudowie-rekonstrukcji jednej z sekcji wielkich organów w kościele Świętej Trójcy, w roku 2014 można było rozpocząć prezentację muzyki organowej. Festiwal ORGANy PLUS+ artystycznie nawiązuje do idei rekonstrukcji. Koncerty są artystycznymi eksperymentami, próbą odtworzenia nie tylko samej muzyki w kształcie jak najbardziej zbliżonym do pierwowzoru, ale również tradycji słuchania i sytuacji muzycznej, które miały miejsce w dawnym Gdańsku. W ramach festiwalu prezentowana jest muzyka z udziałem

organów w różnych kontekstach i aspektach wykonawczych – solo, kameralnie i w dziełach oratoryjno-kantatowych. Występują najznamienitsi organiści i zaproszeni przez nich muzycy z Polski, Europy i całego świata. Pomysłodawcą festiwalu i prowadzącym projekt jest Andrzej Szadejko.

Festiwal Goldbergowski

Festiwal Goldbergowski to coroczne wydarzenie muzyczne, zapoczątkowane w 2006 roku, z okazji 250. rocznicy śmierci gdańskiego klawesynisty i kompozytora Johanna Gottlieba Goldberga (1727-1756), znanego dzięki *Wariacjom Goldbergowskim* Johanna Sebastiana Bacha. Ideą nadrzędną festiwalu jest prezentacja muzycznego dziedzictwa Gdańska, w kontekście zjawisk europejskiej kultury muzycznej i zjawisk artystycznych inspirowanych muzyką dawną. Dzięki współpracy z Biblioteką Gdańską PAN, w trakcie festiwalu wykonywane były najcenniejsze zachowane dzieła z twórczości gdańskich mistrzów epoki baroku. Pomysłodawczynią i obecną dyrektorką Festiwalu jest Alina Ratkowska, profesor Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie.

W trzynastu dotychczasowych edycjach Festiwalu Goldbergowskiego w kościele Świętej Trójcy wystąpili międzynarodowej sławy artyści, m.in: Paolo Pandolfo - viola da gamba (Włochy), Rachel Podger - skrzypce (Wielka Brytania), Roberta Invernizzi - sopran (Włochy), Hopkinson Smith - lutnia (USA), Avi Avital - mandolina (Izrael), Christoph Coin - wiolonczela (Francja), zespoły Café Zimmerman z Céline Frisch - klawesyn (Francja), Ensemble 415' z Chiara Bianchini - skrzypce (Szwajcaria), European Union Baroque Orchestra z Margaret Faultless - skrzypce, Accademia Bizantina ze Stefanem Montanarim - skrzypce (Włochy), Goldberg Baroque Ensemble (Polska), Weser Renaissance Bremen (Niemcy), Arte dei Suonatori (Polska), Austrian Baroque Company z Nurią Rial - sopran

(Hiszpania), Kölner Akademie (Niemcy), Klaudiusz Baran – akordeon (Polska), zespół Accordone z Marco Beasley'em – tenor (Włochy), La Cetra (Szwajcaria), orkiestry Pratum Integrum (Rosja) i Georgian Sinfonietta (Gruzja), a także klawesyniści: Jean Rondeau, Orlando Bass (Francja), Andreas Staier, Jörg Halubek (Niemcy), Marieke Spaans (Holandia), Mahan Esfahani (Iran), Robert Hill (USA), Alina Ratkowska (Polska).

*Na następnej stronie:
podczas Festiwalu Goldbergowskiego ...*

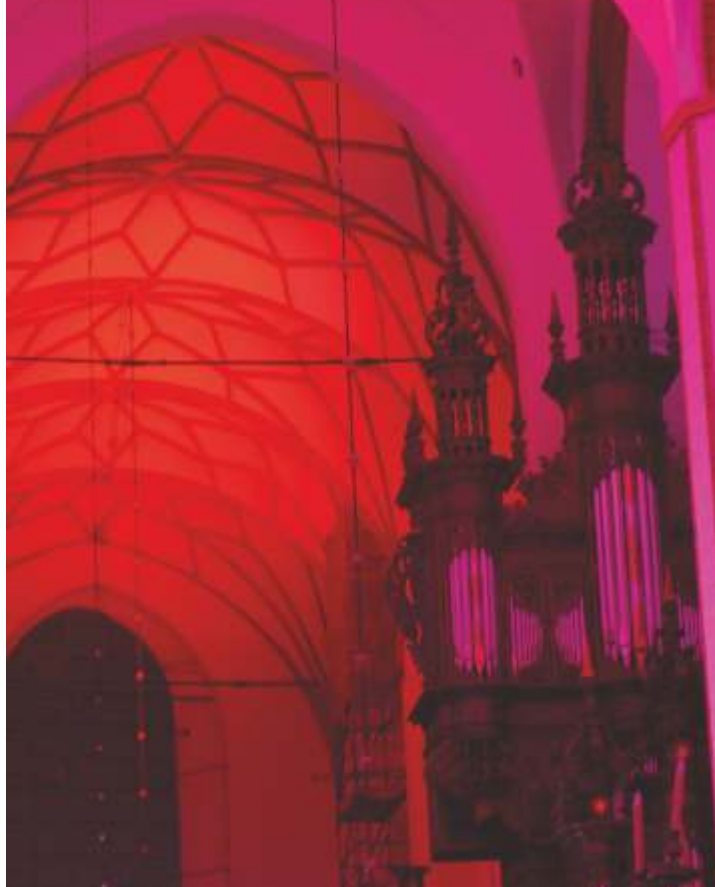

Missa Pro Pace
Wojciecha Kilara,
12 grudnia 2010 r.

*W setną rocznicę
odzyskania przez Polskę niepodległości*

10 listopada 2018 r. w wigilię Święta Niepodległości w kościele Świętej Trójcy odbyła się prapremiera oratorium "Wschód Zachodu". W tym niezwykłym koncercie autorstwa Marcina Nierubca z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości w kościele Świętej Trójcy zaśpiewały gwiazdy polskich scen: Katarzyna Cerekwicka, Anna Serafińska, Justyna Steczkowska, Piotr Cugowski, Krzysztof Iwaneczko i Grzegorz Wilk. W roli narratorów widowiska wystąpili wybitni aktorzy: Halina Łabonarska oraz Jerzy Zelnik. Partie choralne wykonała Cappella Gedanensis. Artystom akompaniowała też Akademicka Orkiestra Symfoniczna z Gdańska pod dyrekcją Tadeusza Wicherka. Aranżację całości przygotował Zbigniew Małkowicz. Koncert został zorganizowany z inicjatywy wojewody pomorskiego Dariusza Drelicha, a jego produkcji podjęło się Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Chrześcijańskiej Gospel. Na zakończenie tego wzruszającego spotkania głos zabrał pasterz archidiecezji gdańskiej arcybiskup Sławoj Leszek Głódź, udzielając wraz z biskupami pomocniczymi, Wiesławem Szlachetką i Zbigniewem Zielińskim, pasterskiego błogosławieństwa.

Popiszczmy Razem

Zainspirowany przez Janusza Karca, a organizowany przez Stowarzyszenie Przyjaciół Kościoła Świętej Trójcy i franciszkanów, happening artystyczno-edukacyjny każdego roku w okolicach 6 grudnia, dnia Świętego Mikołaja, przyciąga do kościoła Świętej Trójcy do tysiąca dzieci z gdańskich szkół i przedszkoli. W trakcie spotkania dzieci dowiadują się, w jaki sposób powstają i czym są organy. Początkowo towarzyszyły one także zamykaniu kolejnych etapów budowy organów we franciszkańskiej świątyni. Tradycją spotkań jest wizyta Świętego Mikołaja rozdającego prezenty oraz granie na gwizdkach-lizaczkach, jak na małych piszczałkach organowych.

Ruchoma szopka

Pierwsza ruchoma szopka w kościele Świętej Trójcy powstała około roku 1950 staraniem brata Pawła Sokalskiego. Posiadała drewnianą ruchomą konstrukcję, zaś figurki wykonane były z gipsu. Od roku 1957 budową szopki zajmował się brat Czesław Brzezik. Pomagała mu w tym rodzina Szulistów – Feliks (senior) i jego synowie Jan, Gerard, Kazimierz i Feliks. W 1981 r. zdecydowano się na wybudowanie ekspozycji stałej-niedemontowanej. Głównym wykonawcą figurek i wystroju szopki był Władysław Majewski pracownik gdańskiego teatru *Miniatura*. Ruchomy mechanizm wykonał przez całe lata konserwował Feliks Szulist (junior) z synami. Szopka ta była inscenizacją polskich świętych i błogosławionych w adoracji Dzieciątka na tle

regionalnym związanym z rocznicą 600-lecia obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej. W roku 2009, ze względu na remont okien, musiała ona zostać zdemontowana. Wówczas też zapadła decyzja o jej gruntownej przebudowie, zwłaszcza obudowy zewnętrznej tak, aby lepiej wpisać ją w zabytkowe wnętrze i przystosować do prezentacji całorocznej. Swoją formą zewnętrzną miała ona nawiązywać do przedwojennych łóż znajdujących się w tej części świątyni.

Wewnętrzna dekoracja szopki, stworzona przez o. Tomasza Janka, z wykorzystaniem części dawnych elementów, jest prezentacją Polski - od średniowiecza po współczesność, od Tatr po Bałtyk, od elementów wiejskich po dumny Gdańsk. Na ruchomych platformach przesuwają się postacie polskich świętych i błogosławionych, którzy pojawili się na przestrzeni ponad tysiącletniej historii naszej Ojczyzny, począwszy od Andrzeja Świerada, a skończywszy na Janie Pawle II. W 2011 roku w szopce zostały też umieszczone figurki osób związanych z historią grodu nad Motławą tacy jak książę Mściwój, Heweliusz, czy Fahrenheit.

Część dekoracji szopki związanej z Gdańskiem została tak pomyślana, aby oddać jego klimat i atmosferę – *miasta czterdziestu bram*. A zatem pojawia się motyw bramy, przez którą wchodzi i wychodzą święci. Jest też nabrzeże Motławy z sugestywnym żurawiem, są gdańskie kamieniczki. W tle widnieją elementy współczesne – stoczniove dźwigi, pomnik na Westerplatte, Trzy Krzyże, most wantowy, a nawet „bursztynowy” stadion.

Od grudnia 2011 r. ruchomą szopkę u franciszkanów można oglądać każdego dnia

Żywa szopka na dziedzińcu

W wigilię Bożego Narodzenia 1223 r. św. Franciszek z Asyżu z mieszkańcami Greccio zorganizował pierwszą żywą szopkę. Spędzono pobliskie stada owiec, przybyli pasterze, a nawet pojawiła się kobieta z małym dzieciątkiem. Później franciszkanie wielokrotnie w innych miejscach powtarzali to wydarzenie. Zwyczaj ten przerodził się z czasem w powszechne budowanie szopek, żłóbków i organizowanie jasełek w przeróżnej postaci. Pierwszą żywą szopkę na dziedzińcu kościoła Świętej Trójcy zorganizowano w 1993 r. Od tego czasu trudno sobie wyobrazić Boże Narodzenie u gdańskich franciszkanów bez Dzieciątka, Maryi, Józefa, kołędników, wspólnego kołędowania i... prawdziwych zwierząt.